

Insolvenční judikatura

Náležitá pečlivost úvěrové instituce vzhledem k zjištění úpadku dlužníka

V rozsudku ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 29 ICdo 149/2017, se Nejvyšší soud zabýval výkladem ustanovení § 241 odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona, především v otázce náležité pečlivosti úvěrových institucí. Konkrétně hodnotil standard náležité pečlivosti úvěrové instituce při plnění dluhu dlužníkem (poskytování jednotlivých splátek), a za jakých podmínek úvěrová instituce nejedná s náležitou péčí a měla by zjistit, že se dlužník nachází v úpadku.

V posuzovaném případě bylo zjištěno, že dlužník činil právní úkony vůči bance (plnil splátky na základě úvěrové smlouvy), a to v době, kdy se již nacházel v úpadku. Bance se tím dostalo na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, jednalo se však o jednání za obvyklých podmínek v obchodním styku a dlužníkovi za ně bylo poskytnuto přiměřené protiplnění. Soudy tak musely posoudit, zda dané úkony byly zvýhodňujícími úkony ve smyslu § 241 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“), a jsou tak neúčinnými úkony, nebo zda spadaly pod výjimku vymezenou v odst. 5 písm. b) daného ustanovení. Ten kromě jiného stanoví, že zvýhodňujícím právním úkonem není úkon učiněný za podmínek obvyklých v obchodním styku za předpokladu, že osoba, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, nemohla ani při náležité pečlivosti poznat, že dlužník je v úpadku.

Úvěrové instituce jsou osoby nadané odbornými znalostmi a schopnostmi a platí pro ně povinnost tyto schopnosti náležitě využívat při své činnosti. Pokud tedy za trvání úvěrového vztahu s dlužníkem zjistí informace, z nichž plyne naplnění předpokladů o úpadku dlužníka (tak jak jsou formulované v § 3 insolvenčního zákona), musí prokázat, že daný právní úkon (plnění splátky) byl učiněn v době, kdy dlužník nebyl v úpadku, nebo že daný právní úkon nevedl k dlužníkovu úpadku. Jestliže tak neučiní, bude takový úkon shledán neúčinným jednáním ve smyslu § 241 insolvenčního zákona.

I kdyby však danou informaci úvěrová instituce nezjistila, bude se nadále jednat o zvýhodňující právní úkon (a tedy neúčinný úkon) v **případě, že takovou informaci při vyvinutí náležité pečlivosti zjistit měla**. Porušení požadavku náležité pečlivosti však nelze dovozovat jen z práva úvěrové instituce žádat od úvěrového dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů v průběhu úvěrového vztahu. „*Požadavku náležité pečlivosti odpovídá, přikročí-li banka k uplatnění tohoto práva [práva žádat informace o majetkových poměrech dlužníka] bez zbytečného odkladu poté, co při pravidelném (běžném) průběhu úvěrového vztahu vyjde najevo (banka zjistí, lhostejno jak, nebo měla zjistit), že zde jsou skutečnosti nasvědčující zhoršujícímu se ekonomickému stavu úvěrového dlužníka.*“

Jedná se o práva banky žádat od úvěrového dlužníka podklady ke zjištění jeho aktuálních příjmových a majetkových poměrů i v průběhu úvěrového vztahu. V poměrech věci tak pro posouzení náležitě pečlivosti banky bylo (mělo být) podstatné především zjištění, zda úvěrový dlužník řádně a včas splnil povinnost „minimálně 1 x ročně, vždy nejpozději do jednoho měsíce od podání svého daňového přiznání k dani z příjmů příslušnému správci daně“ předložit bance svou kompletní řádnou účetní závěrku. Dále může být i opožděné splácení úvěru (zhoršení dlužnickovy platební morálky) jedním z rizikových faktorů nasvědčujících zhoršujícímu se ekonomickému stavu úvěrového dlužníka, a tedy důvod pro využití práva banky žádat aktuální podklady.

Možnost napadnout usnesení schůze věřitelů o potvrzení volby VV

V rozsudku ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 29 NSCR 9/2018, se Nejvyšší soud zabýval možností napadnout usnesení schůze věřitelů o volbě věřitelského výboru návrhem na zrušení usnesení schůze postupem dle §54 insolvenčního zákona, a dospěl k závěru, že nikoli.

NS vysvětlil, že usnesení, jímž schůze věřitelů volí členy věřitelského výboru a jejich náhradníky, nabývá platnosti až v okamžiku, kdy insolvenční soud svým rozhodnutím (opatřením) takovou volbu potvrdí.

Podléhá-li usnesení schůze věřitelů o volbě nebo odvolání členů a náhradníků věřitelského výboru schválení (potvrzení) insolvenčním soudem a může-li insolvenční soud takové usnesení neschválit (nepotvrdit) ze zákonem vymezených (v § 59 odst. 2 insolvenčního zákona) důvodů, jež nemají původ v procesu takové volby nebo odvolání, pak je odtud zjevné, že proces soudní kontroly usnesení schůze věřitelů v tomto případě probíhá jinak, než prostřednictvím institutu zrušení usnesení schůze věřitelů ve smyslu ustanovení § 54 a násl. insolvenčního zákona u těch usnesení schůze věřitelů, jež schválení soudem nepodléhají.

Jakmile je usnesení schůze věřitelů o volbě nebo odvolání členů a náhradníků věřitelského výboru potvrzeno insolvenčním soudem [rozhodnutím (opatřením), proti němuž není přípustné odvolání a které se nedoručuje], je vyloučeno úspěš s návrhem na jeho zrušení postupem podle ustanovení § 54 a násl. insolvenčního zákona proto, že by tímto způsobem muselo být zrušeno (coby existující podmínka platnosti a účinnosti takového usnesení schůze věřitelů) též ono „potvrzovací“ rozhodnutí insolvenčního soudu. Z ustanovení § 54 a násl. insolvenčního zákona však právo insolvenčního soudu zrušit své rozhodnutí, jímž potvrdil usnesení schůze věřitelů o volbě nebo odvolání členů a náhradníků věřitelského výboru, nevyplývá.

Lze tedy shrnout, že usnesení schůze věřitelů o volbě nebo odvolání členů a náhradníků věřitelského výboru nelze zrušit postupem podle § 54 a § 55 insolvenčního zákona.

Postoupení leasingové smlouvy jako úkon bez přiměřeného protiplnění

Právní jednání, prostřednictvím něž převedl bez přiměřeného protiplnění dlužník jako leasingový nájemce práva z leasingové smlouvy, může být též shledán neúčinným úkonem. A to především se zřetelem k již uhrazeným splátkám a k převáděnému právu odkoupit po skončení leasingu předmět leasingu za určitou (zásadně sníženou) cenu.

Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 3. 5. 2018, sp. zn. 56 ICm 3377/2013, rozhodoval ve věci podané odpůrcí žaloby, již byl napaden právní úkon dlužníka týkající se smlouvy o postoupení pohledávky a dohody o převzetí dluhu (smlouva o postoupení leasingové smlouvy) uzavřené mezi pronajímatelem, dlužníkem jako dosavadním nájemcem a žalovanou jako novým nájemcem. Předmětem postupované leasingové

smlouvy byl finanční leasing spočívající v pronájmu auta vlastněného leasingovým pronajímatelem spojený s právem nabýt předmět leasingu (auto) po ukončení leasingu. Současně bylo po skutkové stránce věci zjištěno, že dlužník na základě leasingové smlouvy uhradil již podstatnou část splátek a že smlouva o postoupení byla uzavřena bezúplatně (dlužník za postoupení tedy neobdržel žádné protiplnění).

Soud v předmětném rozhodnutí došel k obecnému závěru, že neúčinným právním úkonem bez přiměřeného protiplnění (ve smyslu § 240 odst. 1 insolvenčního zákona) může být též právní úkon dlužníka jako dosavadního leasingového nájemce, kterým dlužník se souhlasem leasingového pronajímatele převede svá práva a povinnosti ze smlouvy o finančním leasingu s následnou koupí předmětu leasingu na nového leasingového nájemce.

Pro zjištění výše peněžitého plnění, které z takového neúčinného právního úkonu (právního jednání) dlužníka případně ušlo z jeho majetkové podstaty, je zpravidla určující rozdíl mezi tržní hodnotou předmětu leasingu a součtem zbývajících leasingových splátek navýšených o dohodnutou prodejní cenu po ukončení leasingu.

Výhrada vlastnického práva jako důvod pro vyloučení věci z majetkové podstaty

---

Vrchní soud v Praze se v rozsudku sen.zn. 101 VSPH 462/2018-74 podrobně k institutu výhrady vlastnického práva v kontextu insolvenčního řízení. Především jsou podstatné závěry o tom, že věc, k níž byla uplatněna výhrada vlastnického práva, lze vyloučit z majetkové podstaty z důvodu výhrady vlastnického práva jen tehdy, pokud byla učiněna v náležitě formě a působí tak proti věřitelům dlužníka.

Soud rozhodoval o žalobě na vyloučení věci z majetkové podstaty, jejíž vlastnické právo bylo převáděno na základě rámcové kupní smlouvy uzavřené mezi žalobcem na straně prodávající a dlužníkem na straně kupující. V rámci smlouvy byla mimo jiné sjednána výhrada vlastnického práva, na základě které vlastnické právo k dodanému zboží přecházelo ze žalobce na dlužníka až dnem úhrady celé kupní ceny.

Vrchní soud v Praze zdůraznil, že výhrada vlastnického práva nemohla působit vůči věřitelům dlužníka (kupujícího) podle § 2134 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, neboť ujednání o výhradě vlastnictví nebylo pořízeno ve formě veřejné listiny, ani podpisy stran na dané listině nebyly úředně ověřeny, což je podle daného ustanovení předpoklad pro to, aby daná výhrada byla účinná vůči věřitelům kupujícího. Vzhledem k tomu, že insolvenční zákon použití daného ustanovení občanského zákoníku žádným způsobem nevylučuje, je výhrada vlastnického práva neúčinná vůči věřitelům dlužníka i v rámci insolvenčního řízení. Nic tedy nebrání tomu, aby byly sepsány do majetkové podstaty a použity na uspokojení přihlášených věřitelů i věci, jichž se týká výhrada vlastnictví, ale ze zákona nepůsobí vůči věřitelům dlužníka (v rámci výhrady vlastnictví figurujícího jako kupující).

Uplatnění zajištění jen k části přihlašované pohledávky

Nejvyšší soud se v usnesení ze dne 30. 9. 2019, sen. zn. 29 NSCR 63/2018, zabýval otázkami spojenými s přihláškou jedné pohledávky, která byla částečně uplatněna jako zajištěná a částečně jako nezajištěná. Též se vymežil k postupu soudu a procesním následkům neodstranění takové vady.

V projednávané věci věřitel přihlásil do insolvenčního řízení pohledávku o čtyřech dílčích pohledávkách, přičemž první, druhá i třetí dílčí pohledávka byly pohledávkami z jedné smlouvy a jsou tedy považovány za jedinou pohledávku. Z prvních třech dílčích pohledávek byla první dílčí pohledávka přihlášena jako zajištěná a druhá a třetí dílčí pohledávka jako nezajištěná. Přihláška byla po marné výzvě k odstranění vady v celém rozsahu odmítnuta.

Nejvyšší soud nejprve shrnul své již dříve judikované závěry o tom, že není možné uplatnit v přihlášce pohledávky zajištění jen k části pohledávky v případě, kdy došlo jedním právním jednáním k zajištění celé pohledávky (jistiny i jejího příslušenství představovaného úroky, úroky z prodlení nebo náklady spojenými s vymáháním pohledávky). Uplatní-li tedy věřitel v takovém případě zajištění jen k části pohledávky (přihlásí pohledávku částečně jako zajištěnou, částečně jako nezajištěnou), jde o přihlášku vadnou dle § 188 insolvenčního zákona.

Jestliže věřitel přes výzvu insolvenčního správce neopraví takovou vadu přihlášky, jedná se o důvod nepřihlížet k přihlášce pohledávky (§ 188 odst. 2 insolvenčního zákona) v rozsahu, v němž věřitel vadně přihlásil právo na její přednostní uspokojení ze zajištění, a tedy i o důvod odmítnout přihlášku co do práva na přednostní uspokojení pohledávky (co do práva uspokojení pohledávky ze zajištění). Pokud tedy není sporu o pravost nebo pořadí pohledávky, nelze přihlášku pohledávky odmítnout v celém rozsahu, nýbrž pouze v rozsahu práva na uspokojení ze zajištění (samotné pohledávce tedy má být zachován status přihlášené pohledávky, jen na ni v insolvenčním řízení nebude nahlíženo jako na nezajištěnou).

Břemeno tvrzení věřitele z úvěrové pohledávky v přihlášce

Nejvyšší soud se v rozsudku ze dne 22.1.2019, sp. zn. 29 ICdo 50/2017, zabýval otázkou, jakým způsobem a v jakém časovém horizontu má být vymezen skutek a připojena další tvrzení, které jsou rozhodné pro posouzení pravosti, výše a pořadí přihlášené pohledávky. Současně zaujal stanovisko k dělení břemene tvrzení a důkazního břemene ve sporu o zaplacení dluhu z úvěru.

V posuzovaném případě věřitel uplatnil v přihlášce nárok z úvěrové smlouvy, podle odvolacího soudu však daná přihláška trpěla nedostatky, jež ji činily neprojednatelnou pro nesrozumitelnost (v přihlášce např. nebylo objasněno, co je obsahem samotné splátky úvěru – zda úhrada jistiny, úroků či dalších nároků, též není zřejmé, kolik splátek dlužníci zaplatili atd.). Dané skutečnosti nevylicil žalobce ani v žalobě, jíž brojil proti popěrnému úkonu insolvenčního správce, osvětlil je prakticky až v průběhu jednání před insolvenčním soudem. Odvolací soud proto zamítl žalobu pro předčasnost, jelikož podle něj musí být na výzvu insolvenčního správce přihlášky nejprve doplněny a následně ohledně nich nařízeno zvláštní přezkumné jednání. Současně odkázal na § 198 odst. 2 insolvenčního zákona, podle něž v žalobě na určení popřehého

práva může žalobce uplatnit jako důvod vzniku popřené pohledávky pouze skutečnosti, které jako důvod vzniku této pohledávky uplatnil nejpozději do skončení přezkumného jednání.

Nejvyšší soud se proti tomuto postupu ohradil a zrušil rozhodnutí odvolacího soudu. Uvedl, že pro projednatelnost přihlášky pohledávky postačí, pokud obsahuje alespoň údaje, jež nezaměnitelným způsobem identifikují skutek (skutkový děj), na jehož základě věřitel přihlašuje svůj nárok do insolvenčního řízení. Pokud věřitel *„ani do skončení přezkumného jednání nevyklíčil všechny skutečnosti významné pro posouzení, zda jde o pohledávku pravou, uplatněnou ve správné výši a ve správném pořadí, je to důvodem k popření pohledávky, nikoli důvodem k odstraňování vad přihlášky.“* Po takovém popření pohledávky insolvenčním správcem pak může věřitel podat žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí nevykonatelné pohledávky a v této žalobě (nebo v pozdějších fázích řízení o této žalobě) může uplatňovat vedle rozhodujících skutečností, jež obsahovala již přihláška, i další potřebná tvrzení, významná podle hmotného práva pro jeho úspěch v incidenčním sporu. Takový postup nevybočuje z mezí, jaká jsou kladena na žalobní tvrzení ustanovením § 198 odst. 2 IZ. Je tedy potřeba rozlišit skutečnosti rozhodné pro samostatný vznik pohledávky, které lze uplatnit jen do skončení přezkumného řízení, oproti jiným skutečnostem (a tvrzením), které dokládají to, že se jedná o pohledávku pravou, uplatněnou ve správné výši nebo ve správném pořadí.

Současně se v předmětném rozsudku Nejvyšší soud vyjádřil k břemenu tvrzení a důkaznímu břemenu ve sporu o zaplacení dluhu z úvěru. Úvěrující subjekt (věřitel) nese břemeno tvrzení, že s žalovaným (dlužníkem) uzavřel smlouvu o úvěru, na základě této smlouvy dlužníku poskytl finanční prostředky a dlužník dluh řádně a včas nezaplatil. Z tohoto břemene tvrzení pro věřitele vyplývá břemeno důkazní, avšak jen potud, pokud jde o prokázání tvrzení, že smlouva byla uzavřena a že na základě této smlouvy věřitel dlužníku poskytl finanční prostředky. Budou-li tyto skutečnosti prokázány, unesl věřitel jak břemeno tvrzení, tak břemeno důkazní. Naopak, chce-li se dlužník úspěšně ubránit, musí tvrdit, že zaplatil, nebo že pohledávka zanikla jiným zákonem stanoveným způsobem, popřípadě že je promlčena, a pro své tvrzení nabídnout důkazy.

Nové tváře v DRV

Kaj Ständer

Kaj Ständer je novou posilou týmu DRV na pozici partnera.

Jak je německý a český advokát, zapsaný u Mnichovské advokátní komory v Německu a u České Advokátní Komory v ČR. Studoval na univerzitě v Pasově a Západočeské univerzitě v Plzni. Svou právní praxi absolvoval u referendáře v Norimberku a v Praze.

Od roku 2010 se specializoval v renomovaných mezinárodních advokátních kancelářích na M&A a Private Equity transakce a právo obchodních společností. Klientům přitom radil již před zahájením transakce, během ní i po jejím skončení. Dále, pracoval více než tři roky u jednoho z největších Private Equity fondů střední a východní Evropy, kde měl na starost německý trh a rovněž transakce v ČR.

Kaj poskytuje právní poradenství českým klientům a klientům z dalších zemí střední a východní Evropy při vstupu na německý trh a při aktivitách na německém trhu, pomáhá také s jejich investicemi do jiných zemí a spolupracuje přitom s partnerskými právními kancelářemi. Ohledně českého práva poskytuje právní poradenství mezinárodním klientům (např. z Německa, Itálie, Švédska, Švýcarska, Ameriky a Asie) a koordinuje jejich aktivity prostřednictvím sítě Visegrad+ v Polsku, Slovensku, Maďarsku, Rumunsku a Bulharsku. Kaj je německým a českým rodilým mluvčím, hovoří také plynně anglicky a francouzsky.

Sven Höble

Sven Höbel je druhou posilou týmu DRV na pozici partnera.

Swen je německým a českým advokátem, zapsaným u Bamberské advokátní komory v Německu a u České advokátní komory v ČR. Studoval na univerzitě v Regensburgu a Karlově univerzitě v Praze. Svou právní praxi absolvoval u Vrchního soudu v Berlíně a v berlínské advokátní kanceláři. Navíc absolvoval americké magisterské studium v oboru „International Business Law“ na Central European University v Budapešti.

Od roku 2012 se specializoval v renomovaných mezinárodních advokátních kancelářích na právní zastoupení německých firem v ČR. V rámci své praxe se věnoval oblastem obchodního práva, práva obchodních společností a mezinárodních obchodních smluv. Dále měl na starosti právní projekty pokrývající více než jeden stát střední a východní Evropy. V současnosti se specializuje především na poskytování poradenství českým firmám při vstupu na německý trh a při různých obchodněprávních, korporátních a pracovněprávních záležitostech podle německého práva.

Sven poskytuje právní poradenství v oblasti českého a německého práva jak mezinárodní (především z Německa, Rakouska a dalších zemí EU), tak české klientele. Jelikož má Sven velmi širokou síť obchodních a odborných kontaktů v německy mluvících zemích, dokáže pomoci svým českým klientům dokonce při vysoce specializovaných právních záležitostech tím, že zprostředkuje správného místního odborníka, který je ideálním partnerem na spolupráci v dané zemi. Sven je německým rodilým mluvčím a hovoří plynule česky, anglicky a francouzsky. Ve svém volném čase působí Sven jako letecký instruktor.

Marek Bogdanovski

Marek Bogdanovski posílil tým DRV od září 2019 na pozici advokátního koncipienta.

Marek absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně v roce 2019, kde úspěšně složil státní závěrečnou zkoušku a obhájil diplomovou práci na téma „Zásada přednosti práva EU a její poměr k národnímu ústavnímu pořádku“. Během studia působil jako praktikant v znojemské advokátní kanceláři a věnoval se také překladům právních textů z a do německého jazyka. Další praktické zkušenosti pak získával na Okresním státním zastupitelství ve Znojmě.

Marek hovoří německy, anglicky a makedonsky, pasivně ovládá srbochorvatštinu.

Visegrad Plus Legal - rozšíření

Počátkem roku 2018 jsme spolu s našimi zahraničními kolegy založili mezinárodní alianci **Visegrad Plus Legal** sdružující advokátní kanceláře v regionu střední a východní Evropy. <https://www.visegradlegal.com/>

V roce 2019 se Visegrad Plus Legal rozrostla o advokátní kancelář z Ruské federace **Yakushev and Partners**, která sídlí v Moskvě a Voroněži.

Nově tak mezinárodní aliance advokátních kanceláří **Visegrad Plus Legal** již pokrývá **Česko, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Bulharsko, Rumunsko a Rusko**.

PODPORUJEME NADAČNÍ FOND ADVOKÁTI DĚTEM

www.advokatidetem.cz

Informace obsažené v tomto bulletinu jsou pouze obecného charakteru s cílem poskytnout orientační přehled o aktualitách ze soudních rozhodnutí. Tento bulletin by proto neměl být bez dalšího používán jako podklad pro přijímání podnikatelských ani jiných rozhodnutí a konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno příslušné rozhodnutí.

© 2019 DRV Legal, s.r.o.

DRV LEGAL, s.r.o., advokátní kancelář

zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Brně, oddíl C, vložka 77238 Hlinky 505/118, 603 00 Brno * Vodičkova 41, 110 00 Praha * IČ: 293 15 883 * tel.: +420 543 216 742 *

